

I

(Rezolūcijas, ieteikumi un atzinumi)

IETEIKUMI

EIROPAS SISTĒMISKO RISKU KOLĒĢIJA

EIROPAS SISTĒMISKO RISKU KOLĒĢIJAS IETEIKUMS

(2014. gada 18. jūnijs)

par norādījumiem pretciklisko kapitāla rezervju normas noteikšanai

(ESRK/2014/1)

(2014/C 293/01)

EIROPAS SISTĒMISKO RISKU KOLĒĢIJAS VALDE,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Direktīvu 2013/36/ES par piekļuvi kredītiestāžu darbībai un kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību prudenciālo uzraudzību, ar ko groza Direktīvu 2002/87/EK un atceļ Direktīvas 2006/48/EK un 2006/49/EK ⁽¹⁾, un jo īpaši tās 135. pantu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 24. novembra Regulu (ES) Nr. 1092/2010 par Eiropas Savienības finanšu sistēmas makrouzraudzību un Eiropas Sistēmisko risku kolēģijas izveidošanu ⁽²⁾, un jo īpaši tās 3. panta 2. punkta b), d) un f) apakšpunktu un 16.–18. pantu,

ņemot vērā Eiropas Sistēmisko risku kolēģijas 2011. gada 20. janvāra Lēmumu ESRK/2011/1, ar ko pieņem Eiropas Sistēmisko risku kolēģijas Reglamentu ⁽³⁾, un jo īpaši tā 15. panta 3. punkta e) apakšpunktu un 18.–20. pantu,

tā kā:

- (1) Banku sistēmas un finanšu tirgu izraisītais reālās ekonomikas finanšu šoku procikliskais pastiprinājums bija viens no pašiem destabilizējošākajiem globalās finanšu krīzes elementiem. Ekonomikas lejupslīde, kas seko pārmērīga kredītešanas pieauguma periodam, var radīt ievērojamus zaudējumus banku sektorā un uzsākt negatīvas attīstības loku. Šādā situācijā kredītiestāžu veiktie pasākumi savu bilanču stiprināšanai var ierobežot kredītu piedāvājumu reālajai ekonomikai, pastiprinot ekonomikas lejupslīdi un vēl vairāk vājinot to bilances. Šāda procikliska šoku pastiprināšana uzsver to, cik svarīgi ir uzkrāt papildu kapitālu banku sektorā periodos, kuros pieaug visu sistēmu aptverošie riski. Šādas papildu kapitāla rezerves palīdzēs banku sektoram absorbēt negaidītus zaudējumus un turpināt reālās ekonomikas kredītešanu.
- (2) Ir veikti pasākumi, lai padarītu bankas noturīgākas pret prociklisku notikumu attīstību. Bāzeles Banku uzraudzības komiteja (BBUK) 2010. gada decembrī publicēja virkni pasākumu banku sektora regulācijas pastiprināšanai. Viens no pasākumiem, par kuriem BBUK sniedza norādījumus nacionālajām iestādēm, attiecas uz pretcikliskām kapitāla rezervēm. BBUK norādījumi Eiropas Savienībā ieviesti ar Direktīvu 2013/36/ES.

⁽¹⁾ OV L 176, 27.6.2013., 338. lpp.

⁽²⁾ OV L 331, 15.12.2010., 1. lpp.

⁽³⁾ OV C 58, 24.2.2011., 4. lpp.

- (3) Pretciklisko kapitāla rezervju režīms Direktīvā 2013/36/ES noteikts atbilstoši "virzītas izvēles" principam. Saskaņā ar šo principu, lemjot par piemērotu rezervju normu, par rezervju normas noteikšanu atbildīgās iestādes apvieno uz noteikumiem balstītu pieeju ar savu izvēles tiesību realizāciju. To ievērojot, tām katru ceturksni jāpublicē rezervju orientieris, kas ir atsaucis etalonnorma, bet tās tiek aicinātas ņemt vērā savus apsvērumus rezervju normas noteikšanā.
- (4) Nacionālajām norīkotajām iestādēm un Eiropas Centrālajai bankai (ECB) (attiecībā uz dalībvalstīm, kuras piedalās Vienotajā uzraudzības mehānismā) noteikta atbildība par pretciklisko rezervju normas noteikšanu. Direktīva 2013/36/ES prasa katrai dalībvalstij norīkot valsts iestādi vai organizāciju, kura atbild par pretcikliskās rezervju normas noteikšanu attiecīgajā dalībvalstī. Turklāt Padomes 2013. gada 15. oktobra Regula (ES) Nr. 1024/2013, ar ko Eiropas Centrālajai bankai uztic īpašus uzdevumus saistībā ar politikas nostādņēm, kas attiecas uz kredīties-tāžu prudenciālo uzraudzību⁽¹⁾, uztic ECB īpašus uzraudzības uzdevumus. Jo īpaši, ja ECB to uzskata par nepieciešamu, tā var piemērot prasības pretcikliskajām kapitāla rezervēm, kas ir augstākas nekā nacionālo norīkoto iestāžu piemērotās prasības. Šajā nolūkā ECB tiek uzskatīta par norīkoto iestādi, un tai ir visas tiesības un pienākumi, kādi norīkotajām iestādēm ir saskaņā ar attiecīgajiem Savienības tiesību aktiem. Tomēr parasti par pretciklisko rezervju normu publicēšanu atbild nacionālās norīkotās iestādes.
- (5) Direktīva 2013/36/ES nosaka, ka Eiropas Sistēmisko risku kolēģija (ESRK) var pieņemt ieteikumus, sniedzot norādes norīkotajām iestādēm par pretciklisko rezervju normu noteikšanu. Jo īpaši ESRK var ieteikt principus, pēc kuriem norīkotajām iestādēm jāvadās, pieņemot lēmumu par piemērotām rezervju nomām, sniegt norādījumus par to, kā mēra un aprēķina kredītesānas un IKP novirzi, kā arī aprēķina rezervju orientieri. Turklāt ESRK var sniegt norādījumus par mainīgajiem rādītājiem, kuri norāda uz sistēmas mēroga risku, kas saistīts ar pārmērīgu kredītesānas pieauguma laikposmiem, saasināšanos finanšu sistēmā, un mainīgajiem rādītājiem, kas norāda, ka rezerves jā saglabā, jāsamazina vai pilnībā jāatceļ.
- (6) Pretcikliskās kapitāla rezerves paredzētas tam, lai palīdzētu novērst finanšu sistēmas procikliskumu. Kapitāls jā uzkrāj tad, kad tiek uzskatīts, ka cikliskais sistēmiskais risks pieaug, radot rezerves, kas palielina banku sektora noturību stresa periodos, kad materializējas zaudējumi. Tas palīdzēs saglabāt kredītu piedāvājumu un mīkstinās finanšu cikla lejupeju. Pretcikliskās kapitāla rezerves var arī palīdzēt mīkstināt pārmērīgu kredītesānas pieaugumu finanšu cikla augšupejas laikā.
- (7) Rezervju orientieris nav paredzēts tam, lai tas ierosinātu automātisku rezervju noteikšanu vai būtu saistošs norīkotajai iestādei. BBUK analīze rāda, ka, lai gan kredītesānas un IKP novirze ir noderīgs sākumpunkts, pieņemot lēmumus par pretciklisko rezervju normām, tās lietderīgums var atšķirties dažādās valstīs un dažādos laikos. Ņemot vērā finanšu sistēmu dažādību un mainību, nacionālo ekonomiku īpatnības un datu pieejamības būtiskās atšķirības Eiropas Savienībā, norīkotajām iestādēm jāņem vērā plašs informācijas loks, izvērtējot sistēmas mēroga risku līmeni, un attiecīgi jānosaka rezervju normu. Šai informācijai jāietver papildu rādītāji, kuri signalizē par sistēmas mēroga risku, kas saistīti ar pārmērīga kredītesānas pieauguma laikposmiem, saasināšanos, finanšu starpniecības līmeni ekonomikā, piemēram, kredītesānas un IKP attiecību un kvalitatīvo informāciju. Uz šajā izvērtējumā izmantoto kvantitatīvo un kvalitatīvo informāciju, t. sk. rezervju orientieri un papildu rādītājiem, balstās lēmumu par rezervju normām paskaidrojumi un pamatojumi.
- (8) BBUK analīze rāda, ka kredītesānas un IKP novirze un citi rādītāji dažreiz var sniegt maldīgu informāciju. Norīkotajām iestādēm to jāņem vērā, pieņemot lēmumu par ilgtspējīgu kredītesānas līmeni ekonomikā un piemērotu pretciklisko rezervju normu. Norīkotajām iestādēm tādēļ periodiski jāpārskata tie rādītāji, uz kuriem tās visvairāk paļaujas.

⁽¹⁾ OV L 287, 29.10.2013., 63. lpp.

- (9) Riskiem materializējoties, pretciklisko kapitāla rezervju izmantošana var palīdzēt kredītiestādēm absorbēt zaudējumus, tajā pašā laikā turpinot kreditēt reālo ekonomiku un ievērojot tiesību aktos noteiktās kapitāla prasības. Šāda pretcikliska rezervju izmantošana var mīkstināt kredītiestāžu prociklisko uzvedību, kas citādi varētu ierobežot kredītu piedāvājumu reālajai ekonomikai. Pretcikliskās rezerves var izmantot pakāpeniskāk, ja finanšu cikla lejupeja nesakrīt ar risku materializēšanos un ja atkāpušies pārmērīga kreditēšanas pieauguma izraisītie draudi kredītiestāžu drošībai. Lēmumi par to, kā izmantot kapitāla pārpalikumus, kas radušies pēc rezervju izmantošanas, ir norīkoto vai kompetento iestāžu ziņā.
- (10) Ir svarīgi, ka iestādei, kura nosaka pretciklisko rezervju normu ir laba komunikāciju stratēģija. Tā palīdz pārvaldīt sabiedrības prognozes, tai ir svarīga loma norīkoto iestāžu savstarpējā komunikācijā un tā ir būtiska makrouzraudzības politikas ticamībai, pārskatatbildībai un efektivitātei. Direktīva 2013/36/ES prasa norīkotajām iestādēm veikt visus vajadzīgos pasākumus, lai koordinētu to paziņojumu par rezervju normu sniegšanas laiku.
- (11) Noturīgākas banku sistēmas izveide Savienībā nozīmē to, ka norīkotās iestādes atzīst citu dalībvalstu noteiktās pretciklisko rezervju normas. Direktīva 2013/36/ES nosaka regulējumu citu dalībvalstu rezervju normas atzīšanai, kā arī atzīšanu vai rezervju normas noteikšanu attiecībā uz trešajām valstīm. Papildinot obligātos savstarpējās atzīšanas noteikumus, norīkotajām iestādēm vispārēji jāatzīst citu dalībvalstu noteiktās rezervju normas. Neierobežojot turpmākus ESRK ieteikumus, šis ieteikums nenosaka norīkoto iestāžu darbības Savienībā attiecībā uz trešo valstu petcikliskajām rezervju normām.
- (12) Pretcikliskās kapitāla rezerves ir daļa no makroprudenciālo instrumentu kopuma. Eiropas Sistēmisko risku kolēģijas 2013. gada 4. aprīļa lēmums ESRK/2013/1 par makrouzraudzības politikas vidēja termiņa mērķiem un instrumentiem ⁽¹⁾ sniedz orientējošu to instrumentu sarakstu, kurus dalībvalstis varētu nodot makroprudenciālo iestāžu rīcībā. Savas makroprudenciālās politikas stratēģijas ietvaros norīkotajām iestādēm jāapsver, kad izmantot tikai pretcikliskās kapitāla rezerves, kad izmantot citus instrumentus un kad apvienot pretcikliskās kapitāla rezerves ar citiem instrumentiem.
- (13) Empīriskā analīze norāda, ka kreditēšanas un IKP novirze ir labākais rādītājs Savienībai kopumā, lai signalizētu par risku saasināšanos, kas saistīti ar tāda veida krīzi, kuru paredzēts mīkstināt ar pretcikliskajām kapitāla rezervēm. Pierādījies, ka kreditēšanas un IKP novirze ir stiprs signāls virknē novirzes specifiskācijai. Ir dažas novirzes aprēķina metodes, kas nodrošina labāku signālizēšanas kvalitāti nekā BBUK ieteiktā aprēķinu metode, bet tās parasti balstās uz šaurākiem kreditēšanas kopsavilkuma rādītājiem un var būt mazāk robustas finanšu inovāciju ietekmē. Kreditēšanas un IKP novirzes mērīšana un aprēķināšana, kā arī rezervju etalonnormas noteikšana saskaņā ar BBUK norādījumiem atvieglos salīdzināmību Savienības ietvaros un ārpus tās.
- (14) Dažās dalībvalstīs BBUK norādījumos ieteikto mērījumu un aprēķinu rezultātā var iegūt kreditēšanas un IKP novirzi, kas nepietiekami labi signalizē par risku saasināšanos pirms finanšu krīzēm. Nacionālās īpatnības, piemēram, atšķirības finanšu sistēmas struktūrā un attīstībā un kredītu datu kvalitātē un pieejamībā, nozīmē, ka dažās dalībvalstīs no BBUK norādījumos sniegtās atšķirīga metode kreditēšanas un IKP novirzes aprēķināšanai var izrādīt spēcīgāk izteiktas signalizēšanas īpašības. Lai ņemtu vērā šādas atšķirības un pieļautu citas metodoloģijas, norīkotās iestādes drīkst papildus mērīt un aprēķināt kreditēšanas un IKP novirzi, izmantojot metodes, kas labāk atspoguļo attiecīgās dalībvalsts īpatnības.
- (15) BBUK norādījumos izklāstītā metodoloģija kreditēšanas un IKP novirzes saistīšanai ar rezervju etalonnormu, kas ir rezervju orientieris, ir *ad hoc* metodoloģija. Alternatīvu metodoloģiju empīriskā analīze, lai gan daudzsoļa, tomēr nav pietiekami izstrādāta, lai varētu tikt ņemta vērā. Dalībvalstīm, kuras kreditēšanas un IKP novirzi

⁽¹⁾ OV C 170, 15.6.2013., 1. lpp.

mēra un aprēķina, papildus BBUK norādēs publicētajai metodei izmantojot alternatīvu metodi, rezervju etalonnorma, kas atbilst šai alternatīvajai metodei, jāizstrādā un jāpublicē papildus rezervju etalonnormai, kas noteikta BBUK metodoloģijā. Dalībvalstis, kuras kredītēšanas un IKP novirzi mēra un aprēķina atbilstoši BBUK norādēm, arī drīkst izstrādāt un publicēt alternatīvu rezervju etalonnormu papildus tai, kas iegūta, izmantojot BBUK metodoloģiju.

- (16) Empīriskie secinājumi norāda, ka citi mainīgie rādītāji var papildināt kredītēšanas un IKP novirzi, lai signalizētu par sistēmas mēroga risku saasināšanos saistībā ar pārmērīgu kredītēšanas pieaugumu finanšu sistēmā. Šādi mainīgie rādītāji ietver pasākumus, kas attiecas uz iespējamu īpašumu cenu pārvērtēšanu (piem., komerciālā un mājokļu nekustamā īpašuma cenas un ienākumu attiecību, cenas novirzes un izaugsmes tempus), kredītēšanas attīstības pasākumus (piem., reālo kopējo kredītēšanas vai reālo banku kredītēšanas pieaugumu, deflācijas M3 tendenču novirzi), ārējās nesabalansētības pasākumus (piem., tekošā konta bilanci pret IKP), banku bilanci noturības pasākumus (piem., aizņemtā kapitāla attiecību), privātā sektora parāda sloga pasākumus (piem., parādu apkalpošanas un ienākumu attiecību) un riska cenas noteikšanas iespējamo kļūdu pasākumus (piem., reālo pašu kapitāla cenu pieaugumu). Norīkotajām iestādēm jāņem vērā šādus mainīgos rādītājus, pieņemot lēmumu par piemērotas pretciklisko kapitāla rezervju normas noteikšanu. Šādu mainīgo rādītāju apvienošana ar kredītēšanas un IKP novirzi vairāku mainīgo modeļi atzīta par tādu, kas uzlabo signālu saņemšanu. Norīkotās iestādes var ņemt vērā arī šādus modeļus.
- (17) Empīriskie secinājumi norāda, ka vairumā dalībvalstu finanšu tirgus cenas uzrādīja vislabākās signalizējošās īpašības, norādot uz tādu risku realizāciju, kuri prasa pretciklisko kapitāla rezervju ātru samazināšanu vai pilnīgu izmantošanu. Šādu tirgū balstītu rādītāju pietiekami garu laiksēriju ierobežota pieejamība nozīmē, ka rezervju izmantošanas fāzē empīriskā analīze ir mazāk robusta kā rezervju izveides fāzē. Tāpat ir grūti identificēt mainīgos rādītājus, kuri norāda, ka pretcikliskās kapitāla rezerves var tikt pakāpeniski samazinātas, pārmērīga kredītēšanas pieauguma riskiem samazinoties. Mainīgie rādītāji, kuri nodrošina labus rezultātus pretciklisko kapitāla rezervju izveides fāzē, principā varētu nodrošināt informāciju, kas vajadzīga, lai rezerves saglabātu, samazinātu vai pilnībā atceltu. Tomēr šie mainīgie rādītāji var sniegt arī maldīgu informāciju. Piemēram, kredītēšanas un IKP novirze var neprecīzi atspoguļot risku, ka kredītēšana ilgākā laikā pieaug pārmērīgi. Izpētei un pieredzei attiecībā uz rezervju izmantošanas fāzi pieaugot, šajā ieteikumā norādīto mainīgo rādītāju kopumu būs jāpapildina ar citiem piemērotiem rādītājiem. Kopumā norīkotajām iestādēm rezervju izmantošanas fāzē jāpiemēro vēl lielāka izvēles brīvība nekā to izveides fāzē. Šāda lēmuma pamatā var būt arī tirgus informācija, uzraudzības iestāžu vērtējums un stresa testi.
- (18) Ar nosacījumu, ka šādi dati attiecīgajā dalībvalstī ir pieejami, to mainīgo kopuma monitorēšanai un publicēšanai, kuri signalizē, ka pretcikliskās kapitāla rezerves jāizveido, jāaglabā, jāsamazina vai pilnībā jāatceļ, būtu jāveicina norīkoto iestāžu darbības konsekvence un caurredzamība. Tam nav jā kavē norīkotās iestādes izvērtēt citus rādītājus vai kvalitatīvo informāciju, ņemot vērā dalībvalsts īpatnības, kā arī nav jā kavē norīkotās iestādes piešķirt lielāku nozīmi dažiem mainīgajiem rādītājiem vai kvalitatīvajai informācijai.
- (19) ESRK ieteikumi tiek publicēti pēc tam, kad ESRK Valde par savu nolūku informējusi ECB Padomi un sniegusi ECB Padomei iespēju uz to atbildēt,

IR PIENĒMUSI ŠO IETEIKUMU:

1. IEDAĻA IETEIKUMI

A ieteikums – Principi

Norīkotajām iestādēm tiek ieteikts ievērot šādus principus, izvērtējot un nosakot pienācīgas pretciklisko rezervju normas, kuras piemēro attiecīgajā dalībvalstī:

1. princips – Mērķis. Pieņemot lēmumus par pretciklisko rezervju normu, jāseko mērķim aizsargāt banku sistēmu no iespējamiem zaudējumiem, kas saistīti ar cikliska sistēmiskā riska saasināšanos, tādējādi atbalstot ilgtspējīgu reālās ekonomikas kredītēšanu visa finanšu cikla laikā.

2. 2. princips – Rezervju orientieris. Kreditēšanas un IKP attiecības novirzei no tās ilgtermiņa tendences (kreditēšanas un IKP novirzei) jābūt kopīgam izejas punktam, pēc kura vadās, pieņemot lēmumus par pretciklisko rezervju normām, jo īpaši rezervju izveides fāzē. Tomēr norīkotajām iestādēm jāņem vērā arī cita kvantitatīva un kvalitatīva informācija, izvērtējot ciklisko sistēmas mēroga risku un nosakot pienācīgu pretciklisko rezervju normu. Tas ietver informāciju, kura atspoguļo nacionālās īpatnības. Norīkotajām iestādēm jāizskaidro sabiedrībai, kāda informācija tiek izmantota, un kā tā tiek ņemta vērā, nosakot attiecīgo rezervju normu.
3. 3. princips – Maldinošas informācijas risks. Norīkotās iestādes izvērtē informāciju, kas ietverta kreditēšanas un IKP novirzē, un jebkuros citos attiecīgos mainīgajos rādītājos vai modeļos, kas apkopo mainīgos rādītājus, paturot prātā, ka to sniegtā informācija var būt maldinoša. Norīkotās iestādes šo izvērtējumu ņem vērā, pieņemot lēmumu par kreditēšanas pieauguma ilgtspēju, lai noteiktu pienācīgu pretcikliskās rezerves normu. Šo mainīgo rādītāju un modeļu lietderīgumu periodiski izvērtē no jauna.
4. 4. princips – Rezerves atcelšana. Norīkotās iestādes ātri atceļ pretciklisko kapitāla rezervi, riskiem materializējoties. Tas var mīkstināt kredītiestāžu prociklisko uzvedību, palīdzot tām absorbēt zaudējumus, tajā pašā laikā saglabājot reālās ekonomikas kreditēšanu un ievērojot maksātspējas prasības. Ja riski nematerializējas, un tiek uzskatīts, ka tie mazinās, piemērotāka var būt pakāpeniska rezerves atcelšana. Ja norīkotā iestāde samazina pastāvošo rezervju normu, tai jālemj par orientējošu periodu, kurā nav sagaidāma rezervju normas paaugstināšana.
5. 5 princips – Komunikācija. Norīkotajām iestādēm jāizstrādā skaidra stratēģija savu lēmumu par pretcikliskajām kapitāla rezervēm komunikēšanai. Šīs stratēģijas ietvaros tām jāizveido mehānisms koordinācijai ar citām norīkotajām iestādēm, kā arī ar ESRK. Tām jāizveido arī caurredzami, stabili procesi un pietiekami definēti komunikāciju kanāli ar galvenajām ieinteresētajām personām un sabiedrību.
6. 6. princips – Rezervju normu atzīšana. Papildinot Savienības tiesību aktos noteiktos obligātos savstarpējas atzīšanas noteikumus, norīkotajām iestādēm jāatzīst citās dalībvalstīs piemērotās pretciklisko rezervju normas. Norīkotajām iestādēm jāizvērtē pārrobežu sekas, ko radīs tādas rezervju normas neatzīšana, kura attiecas uz riskiem citās dalībvalstīs un kura pārsniedz obligāto līmeni. Neatzīstot citas dalībvalsts norīkotās iestādes noteiktu rezervju normu, kura pārsniedz obligāto līmeni, norīkotās iestādes par to paziņo:
 - a) ESRK;
 - b) norīkotajai iestādei, kura noteikusi rezervju normu;
 - c) ECB, ja vismaz viena no norīkotajām iestādēm, kura nosaka vai neatzīst rezervju normu, ir no dalībvalsts, kas piedalās Vienotajā uzraudzības mehānismā saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1024/2013.
7. 7. princips – Citi makroprudenciālie instrumenti. Pretcikliskās kapitāla rezerves ir daļa no Savienības iestāžu rīcībā esošā makroprudenciālo instrumentu kopuma. Savas makroprudenciālās politikas stratēģijas ietvaros norīkotajām iestādēm jāapsver, kad izmantot tikai pretcikliskās kapitāla rezerves, kad rezervju vietā izmantot citus instrumentus un kad apvienot rezerves ar citiem instrumentiem.

B ieteikums – Norādījumi par to, kā mērīt un aprēķināt kreditēšanas un IKP novirzi, rezervju etalonnormu un rezervju orientieri

1. Norīkotajām iestādēm tiek ieteikts reizi ceturksnī mērīt un aprēķināt standartizētu kreditēšanas un IKP novirzi saskaņā ar BBUK norādījumiem, kā noteikts šī ieteikuma pielikuma I daļā.

2. Ja norīkotās iestādes uzskata, ka standartizētu kredītēšanas un IKP novirzes atšķirīga mērīšana un parēķināšana labāk atspoguļos nacionālās ekonomikas īpatnības, tām tiek ieteikts reizi ceturksnī mērīt un aprēķināt kredītēšanas un IKP novirzi papildus novirzei, kas aprēķināta saskaņā ar 1. punktu. Aprēķinot papildu kredītēšanas un IKP novirzi, norīkotajām iestādēm tiek ieteikts ievērot šādus norādījumus:
 - a) mērījumu un aprēķinu metodei jāatspoguļo kredītēšanas un IKP attiecības novirze no tās ilgtermiņa tendences;
 - b) mērījumiem un aprēķiniem jābalstās empīriskā to datu analīzē, kuri attiecas uz atbilstošo dalībvalsti;
 - c) papildu kredītēšanas un IKP novirzes mērījumu un aprēķinu metodes jebkurām korekcijām jābalstās uz pienācīgu novērtējumu attiecībā par to, kā izvēlēta metode signalizē par risku saasināšanos, kas saistīti tādiem krīžu veidiem, kurus paredzēts mīkstināt ar pretcikliskajām kapitāla rezervēm.
3. Norīkotajām iestādēm tiek ieteikts reizi ceturksnī aprēķināt:
 - a) rezervju etalonnormu, kura balstās standartizētā kredītēšanas un IKP novirzē saskaņā ar BBUK norādījumiem, kā noteikts pielikuma II daļā; un
 - b) ja tiek izmantota metodoloģija, kas atšķiras no pielikuma II daļā noteiktās – rezervju etalonnormu, kura balstās standartizētā kredītēšanas un IKP novirzē un kura aprēķināta saskaņā ar metodoloģiju, kas atšķiras no pielikuma II daļā noteiktās; vai
 - c) ja tiek aprēķināta papildu kredītēšanas un IKP novirze – rezervju etalonnormu, kura balstās papildu kredītēšanas un IKP novirzē un kura aprēķināta saskaņā ar metodoloģiju, kas atšķiras no pielikuma II daļā noteiktās.
4. Gadījumos, kuros, papildinot 3. punkta a) apakšpunktā noteikto rezervju etalonnormu, kādam ceturksnim aprēķināta cita rezervju etalonnorma, kas noteikta saskaņā ar 3. punkta b) vai c) apakšpunktu, norīkotajām iestādēm tiek ieteikts Direktīvas 2013/36/ES nolūkiem kā rezervju orientieri izvēlēties rezervju etalonnormu, kas vislabāk atspoguļo attiecīgās nacionālās ekonomikas īpatnības.
5. Kopā ar informāciju, kas pievienota Direktīvas 2013/36/ES 136. panta 7. punktā prasītajam paziņojumam par pretciklisko rezervju normu, norīkotajām iestādēm tiek ieteikts katru ceturksni savā interneta vietnē publicēt:
 - a) standartizēto kredītēšanas un IKP novirzi un atbilstošo kredītēšanas un IKP attiecību;
 - b) papildu kredītēšanas un IKP novirzi un atbilstošo kredītēšanas un IKP attiecību, ja tādi tiek aprēķināti, un pamatojumu atkāpēm no pielikuma I daļas formulas;
 - c) rezervju etalonnormu, kas aprēķināta saskaņā ar 3. punkta a) apakšpunktu;
 - d) attiecīgos gadījumos – rezervju etalonnormu, kas aprēķināta saskaņā ar 3. punkta b) vai c) apakšpunktu;
 - e) pamatā esošo datu un citu attiecīgo metadatu avotus.
6. Kopā ar informāciju, kas pievienota Direktīvas 2013/36/ES 136. panta 7. punktā prasītajam paziņojumam par pretciklisko rezervju normu, norīkotajām iestādēm tiek ieteikts paskaidrot savas rīcības iemeslus, ja tās atkāpjas no:
 - a) izvēlēta kredītēšanas un IKP novirzes mērījumu un aprēķinu paņēmiena, kas noteikts 1. un 2. punktā, t. sk. kādas no tā sastāvdaļām;
 - b) izvēlēta rezervju etalonnormas aprēķinu paņēmiena, kas noteikts 3. punktā;
 - c) izvēlēta rezervju orientiera, kas noteikts 4. punktā.

C ieteikums – Norādījumi attiecībā uz mainīgajiem rādītājiem, kas norāda uz sistēmas mēroga risku saasināšanos, kuri saistīti ar pārmērīga kreditēšanas pieauguma periodiem

1. Lai saņemtu lēmuma par piemērotu preciklisko rezervju normu pieņemšanai vajadzīgo informāciju, norīkotajām iestādēm tiek ieteikts ņemt vērā kvantitatīvo un kvalitatīvo informāciju, kura papildus kreditēšanas un IKP novirzei norāda uz sistēmas mēroga risku saasināšanos, kuri saistīti ar pārmērīga kreditēšanas pieauguma periodiem.
2. Izvērtējot kvantitatīvo informāciju, norīkotajām iestādēm jāmonitorē mainīgo rādītāju kopums, kuri norāda uz cikliska sistēmiskā riska saasināšanos. Ņemot vērā dalībvalstīs pieejamos mainīgos rādītājus, šim kopumam jāietver:
 - a) iespējamās īpašumu cenu pārvērtēšanas pasākumus (piem., komerciālā un mājokļu nekustamā īpašuma cenas un ienākumu attiecību, cenas novirzes un izaugsmes tempus);
 - b) kreditēšanas attīstības pasākumus (piem., reālo kopējo kreditēšanas vai reālo banku kreditēšanas pieaugumu, deflācijas M3 tendenču novirzi);
 - c) ārējās nesabalansētības pasākumus (piem., tekošā konta bilanci pret IKP);
 - d) banku bilanču noturības pasākumus (piem., aizņemtā kapitāla attiecību);
 - e) privātā sektora parāda sloga pasākumus (piem., parādu apkalpošanas un ienākumu attiecību);
 - f) riska cenas noteikšanas iespējamo kļūdu pasākumus (piem., reālo pašu kapitāla cenu pieaugumu).
 - g) pasākumus, kas izriet no modeļiem, kuri apvieno kreditēšanas un IKP novirzi un kādus no iepriekš tekstā minētajiem modeļiem.
3. Ja šādi mainīgie rādītāji ir dalībvalstīs pieejami un uz tām attiecas, norīkotajām iestādēm tiek ieteikts reizi ceturksnī vismaz vienu no 2. punkta a), b), c), d), e) un f) apakšpunktos izklāstītajiem pasākumiem publicēt savā interneta vietnē kopā ar Direktīvas 2013/36/ES 136. panta 7. punktā prasīto paziņojumu par preciklisko rezervju normu.

D ieteikums – Norādījumi attiecībā uz mainīgajiem rādītājiem, kas norāda, ka rezerves jāaglabā, jāsamazina vai pilnībā jāatceļ

1. Lai saņemtu lēmuma par piemērotu preciklisko rezervju normu pieņemšanai vajadzīgo informāciju, norīkotajām iestādēm tiek ieteikts ņemt vērā kvantitatīvo un kvalitatīvo informāciju, kura norāda, ka rezerves jāaglabā, jāsamazina vai pilnībā jāatceļ.
2. Izvērtējot kvantitatīvo informāciju, norīkotajām iestādēm jāmonitorē mainīgo rādītāju kopums, kuri norāda, ka rezerves jāaglabā, jāsamazina vai pilnībā jāatceļ. Ja šādi mainīgie rādītāji dalībvalstī ir pieejami, šim kopumam jāietver:
 - a) banku finansējuma tirgu stresa pasākumus (piem., *LIBOR-OIS (overnight index swaps)*; indeksu mijmaiņas darījumu uz nakti) starpība, banku *CDS (credit default swap)*; kredītriska mijmaiņas darījumu) prēmija);
 - b) pasākumi, kuri norāda uz vispārēju sistēmisko risku (piem., salikto rādītāju, kurš mēra risku nacionālajā vai ES finanšu sistēmā, piem., *ECB CISS (Composite Indicator of Systemic Stress)*; Saliktais sistēmiskā stresa rādītājs) rādītājs).
3. Lai lemtu par to, vai rezerves jāaglabā, jāsamazina vai pilnībā jāatceļ, norīkotajām iestādēm tiek ieteikts vairāk ņemt vērā savus apsvērumus, monitorējot mainīgos rādītājus saskaņā ar 2. punktu.
4. Ja šādi mainīgie rādītāji ir dalībvalstīs pieejami un uz tām attiecas, norīkotajām iestādēm tiek ieteikts reizi ceturksnī vismaz vienu no 2. punkta a) un b) apakšpunktos izklāstītajiem pasākumiem publicēt savā interneta vietnē kopā ar Direktīvas 2013/36/ES 136. panta 7. punktā prasīto paziņojumu par preciklisko rezervju normu.

2. IEDAĻA IEVIEŠANA

1. Interpretācija

1. Šajā ieteikumā piemēro šādas definīcijas:

- a) "norīkotā iestāde" ir valsts iestāde vai organizācija, kuru norīkojusi dalībvalsts saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 136. panta 1. punktu vai ECB saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1024/2013 9. panta 1. punktu;
- b) "rezervju etalonnorma" ir precikliskā rezervju norma, kas aprēķināta saskaņā ar B ieteikuma 3. punktu;
- c) "rezervju orientieris" ir rezervju etalonnorma, kas izvēlēta saskaņā ar B ieteikuma 4. punktu;
- d) "kreditēšanas un IKP novirze" ir kreditēšanas un IKP attiecības novirze no šīs attiecības ilgtermiņa tendencies konkrētajā dalībvalstī;
- e) "standartizētā kreditēšanas un IKP novirze" ir kreditēšanas un IKP novirze, kas izmērīta un aprēķināta saskaņā ar B ieteikuma 1. punktu;
- f) "papildu kreditēšanas un IKP novirze" ir kreditēšanas un IKP novirze, kas izmērīta un aprēķināta saskaņā ar B ieteikuma 2. punktu;
- g) "preciklisko rezervju norma" ir norma, ko iestādes piemēro, lai aprēķinātu savai iestādei noteiktas precikliskās kapitāla rezerves, kuras noteiktas saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 136. un 137. pantu vai kuras noteikusi attiecīgā trešā valsts.

2. Pielikums ir neatņemama šī ieteikuma daļa. Galvenā teksta un pielikuma kolīzijas gadījumā noteicošais ir galvenais teksts.

2. Ieviešanas kritēriji

1. Adresāti tiek lūgti sniegt pārskatu par darbībām, ko tie veic, reaģējot uz šo ieteikumu, vai pienācīgi pamatot savu bezdarbību. Pārskatos iekļauj vismaz:

- a) informāciju par veikto darbību saturu un laiku;
- b) novērtējumu par veikto pasākumu darbību no šī ieteikuma mērķu sasniegšanas viedokļa;
- c) precīzu savas bezdarbības vai atkāpju no šī ieteikuma, t.sk. kavējumu, pamatojumu.

3. Pārskatu sniegšanas grafiks

1. Adresāti tiek lūgti sniegt pārskatu ESRK, ECB Padomei un Komisijai par darbībām, ko tie veikuši, reaģējot uz šo ieteikumu, vai pienācīgi pamatot savu bezdarbību, kā tas noteikts turpmākajos punktos.

2. Līdz 2016. gada 30. jūnijam adresātiem tiek lūgts nosūtīt ESRK, ECB Padomei un Komisijai pārskatu par pasākumiem, ko tie veikuši, lai atbilstu šī ieteikuma normām. Ieteiktie pasākumi jāpiemēro no dienas, kurā dalībvalstis prasa to jurisdikcijā esošajām kredītiestādēm turēt katrai iestādei noteiktas precikliskās kapitāla rezerves saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 130. pantu. Pārskatā jānorāda sīki izstrādātas ziņas par pasākumiem, kas veikti, sākot no minētās dienas.

3. Pārskatu, kurā izskaidroti pasākumi, ko adresāti veikuši, lai atbilstu šī ieteikuma normām, adresātiem tiek lūgts nosūtīt katrus trīs gadus.

4. ESRK Valde lems par to, kad šis ieteikums jāpārskata vai jāatjaunina, ņemot vērā pieredzi rezervju noteikšanā saskaņā ar Direktīvu 2013/36/ES vai starptautiski atzītās prakses attīstību.

4. Monitorēšana un izvērtējums

1. ESRK Sekretariāts:

- a) palīdz adresātiem, t. sk. veicinot koordinētu pārskatu sniegšanu, nodrošinot attiecīgus paraugus un vajadzības gadījumā precizējot pārskatu sniegšanas kārtību un grafiku;
 - b) pārbauda to, kā adresāti sniedz pārskatus, t. sk. pēc to lūguma sniedzot palīdzību, un par pārskatu sniegšanu ar Koordinācijas komitejas palīdzību ziņo ESRK Valdei.
2. ESRK Valde izvērtē veiktās darbības un pamatojumus, kurus adresāti snieguši pārskatos, un vajadzības gadījumos lemj par to, vai šis ieteikums nav ievērots un adresāti nav pietiekami pamatojuši savu bezdarbību.

Frankfurtē pie Mainas, 2014. gada 18. jūnijā.

ESRK priekšsēdētājs

Mario DRAGHI

PIELIKUMS

I DAĻA

METODOLOĢIJA KREDITĒŠANAS UN IKP NOVIRZES MĒRĪŠANAI UN APRĒĶINĀŠANAI SASKAŅĀ AR BBUK NORĀDĪJUMIEM

Standartizētā kredītēšanas un IKP novirze, saukta par GAP_t , tiek mērīta un aprēķināta šādi:

$$GAP_t = RATIO_t - TREND_t$$

kur:

t = perioda beigu datums, ja periods ir viens ceturksnis;

$RATIO_t$ = $(CREDIT_t / (GDP_t + GDP_{t-1} + GDP_{t-2} + GDP_{t-3})) \times 100 \%$;

GDP_t = norīkotās iestādes dalībvalsts iekšzemes kopprodukts ceturksnī t ;

$CREDIT_t$ = kredīta privātajam nefinanšu sektoram norīkotās iestādes dalībvalstī atlikuma mērījums ceturksnā t beigās;

$TREND_t$ = rekursīva ar Hodrika–Preskota filtru izlīdzināta $RATIO$ tendence ar izlīdzināšanas parametru $\lambda = 400\,000$ (*).

(*) Hodrika–Preskota filtrs (HP filtrs) ir standarta matemātisks instruments, kuru izmanto makroekonomikā, lai noteiktu mainīgā tendenci noteiktā laika posmā. To izmanto standarta statistiskajos pētījumos. Vienpusējs rekursīvs HP filtrs nodrošina, ka tendencijai aprēķināšanai tiek izmantota tikai informācija, kas pieejama katrā konkrētā laikā. Izlīdzināšanas parametrs, kuru tehniskajā literatūrā parasti apzīmē ar λ , noteikts kā 400 000, lai konstatētu kredītēšanas un IKP attiecības ilgtermiņa tendenci.

II DAĻA

METODOLOĢIJA REZERVJU ETALONNORMAS APRĒĶINĀŠANAI SASKAŅĀ AR BBUK NORĀDĪJUMIEM (*)

Rezervju etalonnormas (kā procentuālā daļa no riska svērtajiem aktīviem) ir vienāda ar nulli, ja kredītēšanas un IKP novirze ir mazāka vai vienāda ar zemāko robežvērtību. Pēc tam tā lineāri kredītēšanas un IKP novirzei palielinās līdz rezervju etalonnorma sasniedz savu maksimālo līmeni, kredītēšanas un IKP novirzei sasniedzot vai pārsniedzot augšējo robežvērtību.

Izsakot formulā:

ja $GAP_t \leq L$, rezervju etalonnorma ir vienāda ar nulli,

ja $GAP_t \geq H$, rezervju etalonnorma ir 2,5 %,

starp L un H rezervju etalonnorma tiek lineāri ekstrapolēta un vienāda ar $(0,3125 \times GAP_t - 0,625)$

kur:

GAP_t ir kredītēšanas un IKP novirze, kas definēta pielikuma I daļā;

$L = 2$ ir zemākās robežvērtības procentpunkti;

$H = 10$ ir augstākās robežvērtības procentpunkti.

(*) Lai gan rezervju etalonnormas palielinās lineāri IKP un tādējādi var būt jebkura vērtība starp nulli un 2,5 %, Direktīvas 2013/36/ES 136. panta 4. punkts nosaka, ka norīkotās iestādes noteiktā rezervju likme jākalibrē 0,25 procentpunktu vai to reizinātāju soļos.